

Kontrolní závěr z kontrolní akce

15/25

Majetek a peněžní prostředky státu, se kterými je příslušné hospodařit Ministerstvo zahraničních věcí

Kontrolní akce byla zařazena do plánu kontrolní činnosti Nejvyššího kontrolního úřadu (dále jen „NKÚ“) na rok 2015 pod číslem 15/25. Kontrolní akci řídil a kontrolní závěr vypracoval člen NKÚ Ing. Antonín Macháček.

Cílem kontroly bylo prověřit hospodaření s majetkem a peněžními prostředky státu, se kterými je příslušné hospodařit Ministerstvo zahraničních věcí.

Kontrolovaným obdobím byly roky 2012–2014, v případě věcných souvislostí i období předcházející a následující. Kontrola byla prováděna u kontrolované osoby od července 2015 do ledna 2016.

Kontrolovaná osoba:

Ministerstvo zahraničních věcí (dále také „MZV“).

Námítky proti kontrolnímu protokolu, které podalo MZV, vypořádala vedoucí skupiny kontrolujících rozhodnutím o námítkách. Odvolání proti rozhodnutí o námítkách nebylo podáno.

Kolegium NKÚ na svém VI. jednání, které se konalo dne 25. dubna 2016,
schválilo usnesení č. 9/VI/2016
kontrolní závěr v tomto znění:

I. Úvod

Vláda ČR schválila v červenci 2015 novou koncepci zahraniční politiky ČR. Ta definuje tři globální cíle, jimiž jsou bezpečnost, prosperita a udržitelný rozvoj a lidská důstojnost, a dva národní cíle – služba občanům a dobré jméno ČR. Hlavním rámcem pro českou zahraniční politiku zůstává EU a zejména její společná zahraniční a bezpečnostní politika.

Oblast zahraniční politiky, vztahy České republiky k ostatním státům, mezinárodním organizacím a integračním seskupením zabezpečuje Ministerstvo zahraničních věcí, které dále vykonává např. i činnosti spojené se zajišťováním ochrany práv a zájmů ČR a jejích občanů v zahraničí, řídí zastupitelské úřady v zahraničí (dále také „ZÚ“) a plní úkoly při správě majetku.

Ve své oblasti a v rozsahu své působnosti MZV zodpovídá za hospodárné nakládání s prostředky státního rozpočtu a hospodaření s majetkem státu. MZV je podle zákona č. 219/2000 Sb.¹ organizační složkou státu (dále také „OSS“) a současně je účetní jednotkou podle zákona č. 563/1991 Sb.² Podle zákona č. 218/2000 Sb.³ je MZV správcem kapitoly státního rozpočtu 306 – *Ministerstvo zahraničních věcí* (dále jen „kapitola 306 – MZV“) a správcem programů reprodukce majetku.

Kontrolou byla ověřována správnost a úplnost vedení účetnictví MZV, dodržování povinností při hospodaření s majetkem, zejména při jeho nabytí, pozbývání a pronajímání, dále byly kontrole podrobeny vybrané náklady v souvislosti s předškolní péčí o děti zaměstnanců MZV v ČR a s výukou dětí zaměstnanců MZV s místem výkonu práce na zastupitelských úřadech ČR v zahraničí.

Pozn.: Právní předpisy uvedené v tomto kontrolním závěru jsou aplikovány ve znění účinném pro kontrolované období.

II. Shrnutí a vyhodnocení zjištěných skutečností

1. Účetnictví MZV v kontrolovaném období let 2012 až 2014 nebylo správné a úplné ve smyslu ustanovení § 8 zákona o účetnictví, jak vyplývá ze zjištěných pochybení podrobněji popsanych v části III. Celková zjištěná nesprávnost činila za kontrolované období 139 969 069 Kč a byla zapříčiněna např. vykazováním majetku na nesprávných položkách rozvahy a výkazu zisku a ztráty, nesprávným odpisováním majetku, nevykázáním závazku z titulu zádržného ve výši 7 564 199 Kč aj.
2. MZV při pronajímání majetku nepostupovalo účelně a hospodárně a nevyužívalo důsledně všechny právní prostředky při uplatňování a hájení práv státu jako vlastníka, neboť umožnilo bezúplatné užívání pozemku společnosti zabývající se podnikáním nebo neodůvodněně snižovalo výnos z pronájmu majetku tím, že nestanovilo správně výši nájemného. MZV tak nepostupovalo v souladu s příslušnými ustanoveními zákona č. 219/2000 Sb.
3. Ministerstvo zahraničních věcí v roce 2013 při uzavření smlouvy o poskytnutí služby předškolní péče o děti zaměstnanců MZV nepostupovalo v souladu s obecně závaznými

¹ Zákon č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích.

² Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví.

³ Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla).

právními předpisy. Na tuto službu vynaložilo MZV do konce roku 2015 částku nejméně 10 472 693 Kč, čímž se dle názoru NKÚ dopustilo porušení rozpočtové kázně dle zákona č. 218/2000 Sb.

4. Česká republika měla v roce 2012 v zahraničí 111 zastupitelských úřadů a v letech 2013 a 2014 pak celkem 115 zastupitelských úřadů. Výdaje zastupitelských úřadů v roce 2012 tvořily 53,7 % všech výdajů OSS MZV, v 2013 tvořily 42,2 %⁴ a v roce 2014 téměř 47 % (viz tabulka č. 1). Výrazně rostly např. výdaje na vzdělávání dětí zaměstnanců ZÚ, tyto výdaje byly v roce 2015 v porovnání s rokem 2012 o 45 % vyšší, počet dětí se však navýšil o necelých 27 %.

III. Podrobnější informace ke zjištěným skutečnostem

Průměrný přepočtený evidenční počet zaměstnanců MZV činil k 31. 12. 2012 celkem 1 718 zaměstnanců, k 31. 12. 2013 celkem 1 704 zaměstnanců a k 31. 12. 2014 celkem 1 731 zaměstnanců. Průměrný měsíční plat zaměstnanců MZV v roce 2012 činil 31 002 Kč, v roce 2013 dosahoval výše 31 468 Kč a v roce 2014 vzrostl na 32 046 Kč.

Hodnota kontrolovaného majetku činila 752 514 713 Kč a objem kontrolovaných finančních prostředků činil 349 393 120 Kč.

Vybrané výdaje kapitoly 306 – MZV jsou uvedeny v tabulce č. 1.

Tabulka č. 1 – Vybrané výdaje v letech 2012–2014 (v mil. Kč)

Výdaje	Rok		
	2012	2013	2014
Výdaje kapitoly 306 – MZV	5 756,94	6 156,40	6 030,23
z toho: výdaje OSS MZV	5 352,02	5 766,65	5 632,02
v tom:			
<i>zastupitelství a stálé mise ČR v zahraničí</i>	<i>2 875,41</i>	<i>2 436,32</i>	<i>2 638,82</i>
<i>zahraniční pomoc a mezinárodní spolupráce (jinde nezařazená)</i>	<i>1 658,99</i>	<i>2 034,60</i>	<i>1 603,55</i>
<i>činnost ústředního orgánu státní správy v zahraniční službě</i>	<i>698,77</i>	<i>1 176,51</i>	<i>1 201,69</i>
<i>zahraniční služba a záležitosti jinde nezařazené</i>	<i>87,19</i>	<i>89,94</i>	<i>159,84</i>
<i>služby pro obyvatelstvo</i>	<i>30,00</i>	<i>25,00</i>	<i>27,00</i>
<i>bezpečnost státu a právní ochrana</i>	<i>1,44</i>	<i>1,44</i>	<i>1,12</i>
<i>zastupitelské orgány a volby</i>	<i>0,22</i>	<i>2,84</i>	<i>0,00</i>

Zdroj: závěrečné účty kapitoly 306 – MZV za roky 2012, 2013, 2014.

Pozn.: Pokles výdajů u položky „zastupitelství a stálé mise ČR v zahraničí“ v roce 2013 koresponduje s nárůstem výdajů na položce „činnost ústředního orgánu státní správy v zahraniční službě“ v tomto roce, což je důsledkem změn ve vykazování výdajů na příslušných paragrafech rozpočtové skladby.

Běžné výdaje v roce 2012 činily 5 242 272 002 Kč, v roce 2013 činily 5 598 318 906 Kč a v roce 2014 dosáhly výše 5 443 391 568 Kč.

⁴ Pokles výdajů u položky „zastupitelství a stálé mise ČR v zahraničí“ v roce 2013 koresponduje s nárůstem výdajů na položce „činnost ústředního orgánu státní správy v zahraniční službě“ v tomto roce, což je důsledkem změn ve vykazování výdajů na příslušných paragrafech rozpočtové skladby.

Kapitálové výdaje činily 109 748 783 Kč v roce 2012, 168 326 072 Kč v roce 2013 a 188 631 506 Kč v roce 2014.

1. Účetnictví MZV

Na vzorku vybraných položek dlouhodobého hmotného majetku (dále také „DHM“) v celkové hodnotě 506 547 034 Kč byl prověřen způsob vykazování majetku v účetnictví. V kontrolovaných případech bylo o majetku účtováno na příslušných majetkových účtech a uváděné údaje o majetku obsahovaly minimální náležitosti k jeho identifikaci.

Na kontrolovaném vzorku bylo kontrolou zjištěno chybné účtování s dopadem na správnost a úplnost účetnictví, zjištěny byly např. tyto skutečnosti:

- U investiční akce 0065 ZÚ v Tokiu a u investiční akce 0380 ZÚ v Paříži neúčtovalo MZV o závazcích vůči dodavatelům DHM ve správné výši. Ve smlouvách o dílo bylo obsaženo ujednání o smluvním zádržném, podle kterého mělo MZV jako objednatel stavebních prací právo v případě, že dílo bude vykazovat vady, do doby odstranění vady díla nezaplatit (zadržet) část ceny ve výši 10 % z ceny díla. MZV neúčtovalo dodavatelské faktury v účetních knihách roku 2013 a 2014 ve správných částkách, ale účtovalo o částkách snížených o vyčíslené zádržné v celkové hodnotě 7 564 199 Kč, čímž MZV neúčtovalo o tomto závazku.
- O nákladech za služby zajištění předškolního zařízení pro děti zaměstnanců MZV bylo účtováno nesprávně, neboť částku 378 950 Kč fakturovanou dodavatelem služby v prosinci 2014 zaúčtovalo MZV až v lednu 2015, a časově tak nerozlišilo náklady vztahující se k účetnímu období roku 2014 v této částce.
- MZV přijalo peněžní prostředky z prodeje uměleckých děl a předmětů ve výši 582 142 Kč v roce 2013, ale o vyřazení majetku účtovalo až v roce 2014, tj. účtovalo do nesprávného účetního období.
- MZV nesprávně vykazovalo majetek jako nedokončený dlouhodobý majetek v době, kdy byl již způsobilý k užívání a jeho pořízení mělo být zaúčtováno na příslušný majetkový účet, a to
 - k 31. 12. 2012, 31. 12. 2013 a k 31. 12. 2014 ve výši 2 832 785 Kč (strukturovaná kabeláž v objektu ZÚ v Moskvě),
 - k 31. 12. 2014 ve výši 5 958 485 Kč (technické zhodnocení v podobě výměny čerpadel v ZÚ v Athénách),
 - k 31. 12. 2014 ve výši 110 052 471 Kč (rekonstrukce a stavební úpravy objektu ZÚ v Tokiu).

Tento nesprávný postup rovněž ovlivnil výši odpisů DHM v letech 2012 až 2014.

V kontrolovaném období MZV těmito postupy porušilo ustanovení § 3 odst. 1, § 4 odst. 8 a § 8 odst. 2 a odst. 3 zákona č. 563/1991 Sb. a v účetních závěrkách ve výkazech rozvaha a výkazech zisku a ztráty vykázalo nesprávné údaje.

U dlouhodobého majetku v celkové hodnotě 229 285 908 Kč (tj. součet hodnot technického zhodnocení majetku ve vybraných případech, výše pořizovacích cen vybraného majetku) byla ověřována správnost výpočtu výše odpisů, včasné zahájení a ukončení provádění odpisování.

Kontrolou bylo zjištěno nesprávné odpisování majetku, např.:

- v případě technického zhodnocení ve výši 110 052 471 Kč na majetku ZÚ v Tokiu bylo odpisování zahájeno o 9 měsíců později, čímž v roce 2014 došlo ke snížení roční výše opravek o částku 687 828 Kč a v roce 2015 o částku 343 914 Kč;
- v případě technického zhodnocení ve výši 2 832 785 Kč u ZÚ v Moskvě bylo odpisování majetku zahájeno po 3,5 letech, v důsledku čehož byly v letech 2012 až 2014 opravy sníženy celkem o 106 236 Kč a v roce 2015 o 17 706 Kč;
- v souvislosti s prodejem nemovitostí ZÚ v Berlíně MZV chybně odpisovalo majetek v době, kdy byl určen k prodeji, čímž v roce 2012 nesprávně navýšilo opravy o celkem 487 125 Kč a v roce 2013 o 974 250 Kč.

MZV tímto porušilo ustanovení § 28 odst. 1 zákona č. 563/1991 Sb. a zároveň § 14 odst. 11 (resp. od 1. 1. 2013 odst. 12) a § 66 odst. 1 vyhlášky č. 410/2009 Sb.⁵

Nesprávné odpisování majetku ovlivnilo přinejmenším ve zjištěných případech vykazování údajů v účetních závěrkách, např. ve výkazu zisku a ztráty za období 2012 byla položka „výsledek hospodaření běžného účetního období“ podhodnocena o 451 713 Kč, za období 2013 o 933 538 Kč, naopak za období 2014 MZV výsledek hospodaření po zdanění nadhodnotilo o částku 726 654 Kč.

Účetnictví MZV tak v kontrolovaném období nebylo úplné a správné.

2. Nakládání s majetkem

V rámci kontroly nakládání s majetkem se NKÚ zaměřil na nabývání majetku, pozbývání majetku a pronájem majetku.

• Nabývání majetku

Kontrolou bylo ověřeno nabývání majetku v celkové pořizovací ceně 198 231 645 Kč, z toho nabytí majetku převodem příslušnosti hospodaření od jiných státních organizací a dary činily 2 667 855 Kč, úplatné pořízení majetku 4 202 075 Kč a pořizování majetku v rámci programů reprodukce majetku 191 361 715 Kč.

Na vybraném vzorku případů bylo kontrolou ověřeno, že MZV při nabývání majetku postupovalo v souladu se zákonem č. 219/2000 Sb. a zákonem č. 137/2006 Sb.⁶

• Pozbývání majetku

Kontrolou bylo prověřeno převádění nepotřebného majetku jiným státním organizacím změnou příslušnosti hospodaření v objemu téměř 36 mil. Kč v pořizovací ceně, dále pak prodeje majetku, jehož pořizovací cena činila více než 143 mil. Kč.

Na vybraném vzorku případů bylo kontrolou NKÚ ověřeno, že MZV při pozbývání majetku dodrželo povinnosti uvedené v zákoně č. 219/2000 Sb. a prováděcí vyhlášce č. 62/2001 Sb.⁷

Prověřením 15 případů úbytku majetku v důsledku vzniku škody bylo zjištěno, že např. v roce 2012 došlo na ZÚ v Buenos Aires ke ztrátě peněz v přepočtu cca ve výši 551 tis. Kč v příruční

⁵ Vyhláška č. 410/2009 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro některé vybrané účetní jednotky.

⁶ Zákon č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách.

⁷ Vyhláška č. 62/2001 Sb., o hospodaření organizačních složek státu a státních organizací s majetkem státu.

pokladně. MZV podalo trestní oznámení na neznámého pachatele a současně vzhledem k uzavřené dohodě o odpovědnosti za schodek na hodnotách svěřených k vyúčtování určilo odpovědnost za vznik škody, se zaměstnanci ve funkci pokladní a hospodáře ukončilo pracovní poměr a požadovalo uhradit dluh v plné výši. Pohledávka MZV není dosud uhrazena, neboť ve věci jsou vedeny soudní spory o určení neplatnosti rozvázání pracovního poměru a o zaplacení dlužné částky.

• Pronájmy majetku

Kontrolou smluvních vztahů týkajících se pronájmů nebytových prostor v objektu MZV v ulici Rytířská 539/31 v Praze 1 třem různým nájemcům bylo zjištěno, že MZV nepostupovalo v souladu s ustanovením § 27 zákona č. 219/2000 Sb., neboť při uzavírání smluv nestanovilo nájemné ve výši obvyklé v daném místě a čase, ale sjednalo výši nájemného dohodou, a to ve výrazně odlišných částkách za m² a rok. Všichni tři nájemci jsou podnikatelskými subjekty a nebytové prostory užívají v souvislosti s předmětem své činnosti.

V roce 2012 činila výše nájemného u 1. nájemce 6 206 Kč/m²/rok, u 2. nájemce činila 7 428 Kč/m²/rok, zatímco u 3. nájemce MZV sjednalo nájemné ve výši 4 370 Kč/m²/rok, což je o 29,6 % méně oproti nájemci č. 1, resp. o 41,2 % méně ve srovnání s nájemcem č. 2.

V letech 2012–2014 bylo nájemné navyšováno o míru inflace všem nájemcům, v roce 2015 k navýšení nájemného u nájemce č. 3 nebylo přistoupeno. MZV také sjednalo pro roky 2015–2017 s nájemci č. 1 a č. 2 navýšení nájemného o 8 %, ale s nájemcem č. 3 nikoliv.

Tabulka č. 2 – Nebytové prostory v objektu Rytířská 539/31, Praha 1

Rok	Výše nájemného v Kč/m ² /rok		Roční nájemné – skutečnost (v Kč)	Roční nájemné při použití výše nájemného sjednaného s nájemcem č. 1 (v Kč)	Rozdíl (v Kč)
	Nájemce č. 1	Nájemce č. 3	Nájemce č. 3		
2012	6 206	4 370	1 208 676	1 716 579	507 903
2013	6 411	4 514	1 248 564	1 773 283	524 719
2014	6 500	4 577	1 266 044	1 797 900	531 856
2015	7 020	4 577	1 266 044	1 941 732	675 688
Celkem			4 989 328	7 229 494	2 240 166

Zdroj: smlouvy, vlastní propoččet NKÚ.

Pozn.: U nájemce č. 2 MZV celkovou výši nájemného navyšovalo o míru inflace, ale neprovádělo propoččet na údaj Kč/m²/rok, kontrola se proto zaměřila na určení částky ušlého zisku porovnáním výnosů od nájemce č. 1 a č. 3.

Z tabulky č. 2 plyne, že MZV v letech 2012 až 2015 při pronájmu nebytových prostor sjednalo s nájemcem č. 3 nájemné v souhrnu o **2 240 166 Kč** nižší, než by činilo podle stanovené výše nájemného použité při pronájmu nebytových prostor ve stejném objektu u nájemce č. 1.

MZV tak nejméně v letech 2012 až 2015 neplnilo povinnosti stanovené v ustanoveních § 14 odst. 1 a odst. 4 zákona č. 219/2000 Sb., v nichž se mimo jiné ukládá povinnost využívat majetek hospodárně a počínat si tak, aby nedocházelo k neodůvodněnému snižování výnosu z majetku.

3. Předškolní péče o děti zaměstnanců

Ministerstvo zahraničních věcí dne 13. 2. 2013 uzavřelo s externím dodavatelem smlouvu o poskytnutí služby předškolní péče o děti zaměstnanců MZV. Na základě této smlouvy během

sjednaných tří let (od září 2013) uhradí poskytovateli služby celkem 15 899 400 Kč vč. DPH, tj. 441 650 Kč vč. DPH měsíčně.

Při kapacitě 25 dětí činí výše měsíčních nákladů na jedno dítě 17 666 Kč vč. DPH, po odečtu příspěvku placeného zaměstnancem (rodičem) představují náklady na jedno dítě částku 14 666 Kč vč. DPH měsíčně. Tato částka však není konečná, neboť nezahrnuje náklady za spotřebovanou elektrickou energii, vodu, stočné, odvoz komunálního odpadu, popřípadě jiné náklady, které hradí MZV.

Montovaná stavba „školky“ je umístěna na pozemku MZV a je majetkem poskytovatele služby, který pozemek užívá bezúplatně, ačkoliv podle zákona č. 219/2000 Sb. musí být nájemné sjednáno nejméně ve výši, která je v daném místě a čase obvyklá. MZV tímto jednáním porušilo ustanovení § 14 odst. 1 a odst. 4 zákona č. 219/2000 Sb., neboť neodůvodněně snížilo výnos z majetku o nájemné ve výši obvyklé v daném místě a čase. V době uzavření smlouvy nebylo MZV oprávněno zahrnout výdaje spojené s čerpáním služby (péče o děti ve věku od 1 do 6 let) mezi výdaje, které lze ve smyslu ustanovení § 45 odst. 2 zákona č. 218/2000 Sb. označit za výdaje ke krytí nezbytných potřeb OSS. Nebylo je možno použít ani jako výdaje na opatření zakládající se na právních předpisech, neboť v roce 2013 ještě nebyla přijata právní úprava, která by umožňovala OSS, a tedy i MZV, provozovat takovéto předškolní zařízení.

Právní rámec možnosti vynakládat peněžní prostředky na provoz předškolního zařízení OSS byl vymezen v listopadu 2014, kdy bylo i OSS umožněno stát se poskytovatelem služby péče o dítě založením dětské skupiny, a dále pak v květnu 2015 přijetím novely školského zákona⁸ umožňující OSS zřídit školské zařízení.

MZV nedbalo, aby plnilo určené úkoly nejhospodárnějším způsobem a aby prostředky, kterými disponuje, použilo ke krytí nezbytných potřeb, protože

- od září 2013 do prosince 2015 vynaložilo finanční prostředky ve výši 10 472 693 Kč na nájem služby předškolní péče o děti zaměstnanců MZV za situace, kdy nebylo možno výdaje spojené s nájmem takovéto služby zahrnout mezi výdaje ke krytí nezbytných potřeb OSS ani mezi výdaje na opatření zakládající se na právních předpisech, a od listopadu 2014 nepřistoupilo k ekonomicky vhodnějšímu a hospodárnějšímu řešení, resp. k řešení zákonnému;
- od září 2013 do prosince 2015 hradilo nejméně náklady za spotřebovanou elektrickou energii a vodu, ačkoliv se jedná o náklady, které mají jít na vrub poskytovatele služby;
- nepožadovalo nájemné za pozemek, na kterém poskytovatel služby umístil stavbu „školky“.

Podle názoru NKÚ porušilo MZV uvedeným jednáním povinnost stanovenou v § 45 odst. 2 zákona č. 218/2000 Sb., a porušilo tak rozpočtovou kázeň ve smyslu ustanovení § 44 odst. 1 písm. f) zákona č. 218/2000 Sb. Zjištěné skutečnosti byly oznámeny příslušnému finančnímu úřadu.

4. Zastupitelské úřady

ZÚ (velvyslanectví, generální konzuláty, stálé mise, Stálé zastoupení ČR při EU, Stálá delegace ČR při NATO) jsou neúčelnými zálohovými organizačními útvary MZV. Dle údajů obsažených v závěrečném účtu kapitoly 306 – MZV měla ČR v roce 2012 otevřeno 111 ZÚ, v roce 2013 měla 115 ZÚ a v roce 2014 také 115 ZÚ.

⁸ Zákon č. 82/2015 Sb., kterým se mění zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

K výkonu práce v zahraničí bylo v roce 2012 na ZÚ zařazeno 1 017 zaměstnanců (59,2 % z celkového počtu zaměstnanců MZV), v roce 2013 se jednalo o 998 zaměstnanců (57,6 %) a v roce 2014 pak 1 016 zaměstnanců (58,7 %).

Zaměstnancům, kteří mají místo výkonu práce v zahraničí určeno jako pravidelné pracoviště, přísluší náhrada zvýšených životních nákladů. Její průměrná měsíční výše dosáhla v roce 2012 hodnoty 81 892 Kč, v roce 2013 vzrostla o 5,6 % na 86 477 Kč a v roce 2014 její výše dosáhla 93 476 Kč, což představuje navýšení o 8 %.

V oblasti výdajů MZV spojených se vzděláváním dětí zaměstnanců MZV, kteří jsou vysíláni k výkonu práce do zahraničí, bylo zjištěno, že celkové výdaje na tuto oblast vykazují v letech 2012 až 2015 vzrůstající tendenci, což dokládá tabulka č. 3 a graf č. 1.

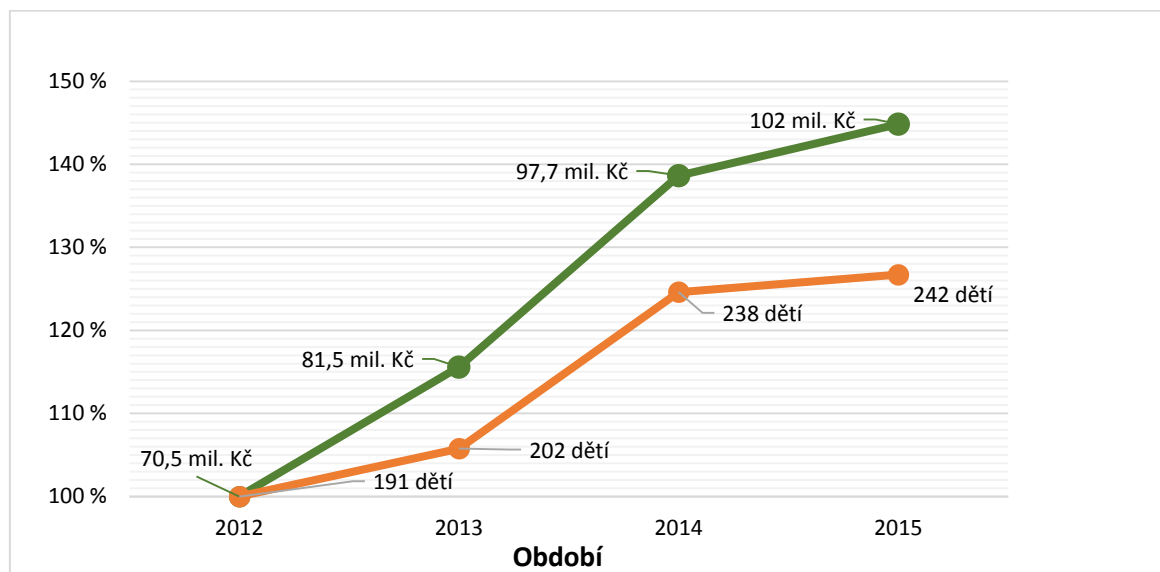
Tabulka č. 3 – Vývoj v oblasti vzdělávání dětí zaměstnanců MZV, kteří pracují v zahraničí

	2012	2013	2014	2015	Meziroční změna (v %)				
					2013/2012	2014/2013	2015/2014	2014/2012	2015/2012
Výdaje na školné ⁹ (v tis. Kč)	70 469	81 458	97 692	102 071	15,6	19,9	4,5	38,6	44,8
Počet dětí*	191	202	238	242	5,8	17,8	1,7	24,6	26,7

Zdroj: ekonomický informační systém JASU, údaje za roky 2012–2015.

* Jedná se o počet dětí, za které bylo hrazeno školné.

Graf č. 1 – Vývoj výdajů MZV na školné⁹ a vývoj počtu dětí, jimž školné⁹ hradí MZV

Zdroj: ekonomický informační systém JASU, údaje za roky 2012–2015; vlastní zpracování NKÚ.

Výdaje na školné byly kontrolovány na vzorku 21 ZÚ, tj. cca 20 % ze všech ZÚ. Např. v roce 2013 činily v Londýně roční výdaje na školné 30,2 % celkových výdajů ZÚ v Londýně, v roce 2014 výdaje na školné vykázané u Stálé mise ČR ve Vídni činily 31,2 % všech výdajů tohoto úřadu, výdaje na školné v Moskvě v roce 2014 dosáhly 28 % celkových výdajů ZÚ v Moskvě. Naopak nejnižší výdaje na školné byly za roky 2012–2014 zjištěny u ZÚ ve Vídni (0,3 % až 0,6 % z celkových výdajů), dále u ZÚ v Berlíně (1,2–1,4 % z celkových výdajů) a v případě generálního

⁹ Výrazem „školné“ se v kontrolním závěru rozumí vlastní školné, zápisné, poplatky za zkoušky, technické a registrační poplatky aj.

konzulátu v Hongkongu (1,1–2,4 % z celkových výdajů). Tabulka se zdrojovými daty je přílohou č. 1 tohoto kontrolního závěru.

Zjištěné roční výdaje na školné na 1 dítě vykazují velké rozdíly. Rozdíl mezi nejvyšší a nejnižší průměrnou výší ročního školného na 1 dítě činil více než 400 tis. Kč ve 40 % kontrolovaných případů, resp. více než 300 tis. Kč ve více než 54 % případů. V téměř 23 % kontrolovaných případů činil rozdíl více než půl milionu Kč a ve dvou případech dosáhl téměř jednoho milionu korun. Tabulka se zdrojovými daty je přílohou č. 2 tohoto kontrolního závěru.

Tabulka č. 4 – Nejnižší a nejvyšší průměrné roční výdaje na školné na 1 dítě (ze vzorku)

Pořadí	ZÚ	Nejnižší \bar{x} roční výdaje na školné/1 dítě v Kč ze vzorku ZÚ	Pořadí	ZÚ	Nejvyšší \bar{x} roční výdaje na školné/1 dítě v Kč ze vzorku ZÚ
2012					
1	ZÚ ve Vídni	19 532	1	GK v Šanghaji	600 392
2	ZÚ v Astaně	102 247	2	SM v New Yorku	576 649
3	ZÚ v Sydney	122 264	3	ZÚ v Londýně	572 696
2013					
1	ZÚ ve Vídni	31 069	1	ZÚ v Londýně	953 037
2	SM v Paříži	107 053	2	GK v New Yorku	862 411
3	ZÚ v Sydney	110 697	3	SM v New Yorku	621 661
2014					
1	ZÚ ve Vídni	41 519	1	ZÚ v Moskvě	780 643
2	ZÚ v Paříži	149 882	2	ZÚ v Londýně	695 703
3	ZÚ v Sydney	178 055	3	GK v Šanghaji	653 597
2015					
1	ZÚ v Sydney	5 636	1	GK v Šanghaji	911 606
2	ZÚ ve Vídni	149 125	2	ZÚ v Moskvě	649 407
3	ZÚ v Paříži	156 442	3	GK v New Yorku	613 599

Zdroj: ekonomický informační systém JASU MZV.

Pozn.: \bar{x} – průměrné, ZÚ – zastupitelský úřad, SM – stálá mise, GK – generální konzulát.

Právní rámec financování vzdělávání dětí zaměstnanců, kteří mají místo výkonu práce v zahraničí, je zakotven v nařízení vlády č. 62/1994 Sb.¹⁰ a poskytování náhrady výdajů je rozpracováno ve směrnici MZV o náhradě výdajů spojených se školní docházkou mimo území ČR. Oba předpisy preferují bezplatné základní nebo střední vzdělávání ve školách státního typu. Teprve není-li bezplatná forma možná, lze výdaje spojené se vzděláváním dětí hradit z prostředků státního rozpočtu. Rozsah úhrady určuje zaměstnavatel, tedy MZV, které zodpovídá za stanovení podmínek, nastavení kritérií výběru škol, výše úhrad, a tedy i za hospodárnost vynakládání peněžních prostředků.

MZV určuje v každém místě, kde dítě studuje základní nebo střední školu, tzv. referenční školy, u kterých hradí školné v rozsahu 88 % až 100 % (výše % je stanovena v návaznosti na kategorizaci ZÚ podle obtížnosti života, vzdálenosti či bezpečnostní situace), a dále určuje podmínky, za kterých hradí školné na jiných než referenčních školách.

Pro zařazování škol do seznamu referenčních škol nejsou určeny postupy ani parametry k výběru té které školy jako školy referenční. Existují případy, kdy v zemích kulturně a společensky podobných ČR jsou v seznamu referenčních škol vysoce nákladové soukromé

¹⁰ Nařízení vlády č. 62/1994 Sb., o poskytování náhrad některých výdajů zaměstnancům rozpočtových a příspěvkových organizací s pravidelným pracovištěm v zahraničí.

mezinárodní školy (např. v Bratislavě a Varšavě). Změny referenčních škol jsou rizikem pro dodržování zásady efektivity a hospodárnosti při vynakládání peněžních prostředků státního rozpočtu na úhradu školného.

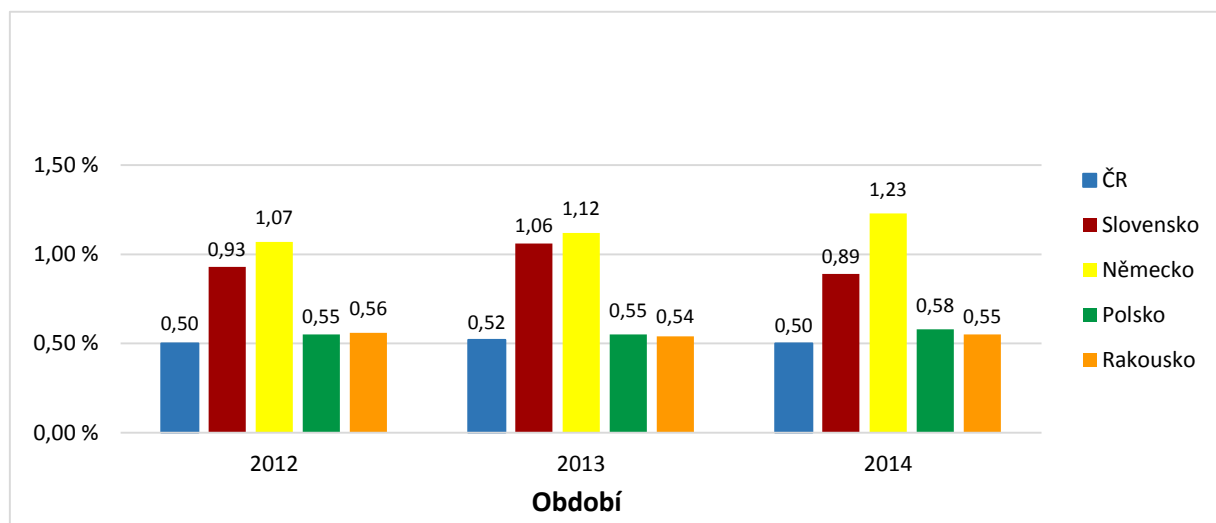
Pro stanovení rozsahu úhrady nákladů na školné nejsou stanovena kritéria. Města, ve kterých se nacházejí školy, jsou rozdělena do oddílů A a B, přičemž kritérium pro zařazení do oddílu není jednoznačně stanoveno. Kontrolou bylo zjištěno, že některá kulturně a společensky podobná města jsou zařazena do odlišných oddílů¹¹. Je-li město zařazeno do oddílu B, hradí MZV výdaje na školné na základě žádosti zaměstnance schválené k tomu zřízenou komisí MZV. Pro schválení žádosti přitom nebyla v době kontroly NKÚ na MZV nastavena kritéria.

5. Jiné skutečnosti

V rámci kontrolní akce byly porovnány výdaje České republiky vynaložené v oblasti zahraniční politiky státu v letech 2012 až 2014 Ministerstvem zahraničních věcí s výdaji, které byly v této oblasti vynaloženy ministerstvy zahraničí států, které s Českou republikou sousedí. Tabulka se zdrojovými daty je přílohou č. 3 tohoto kontrolního závěru.

V porovnání výdajů kapitol ministerstev zahraničních věcí vůči celkovým výdajům státního rozpočtu v období let 2012 až 2014 dosahuje nejvyšších hodnot Německo, a to od 1,07 % až do 1,23 %. ČR v porovnání se sousedními státy dosahuje nejnižších hodnot, jak je znázorněno v grafu č. 2.

Graf č. 2 – Podíl výdajů kapitoly ministerstva zahraničí na celkových výdajích státního rozpočtu ve vybraných zemích (v %)

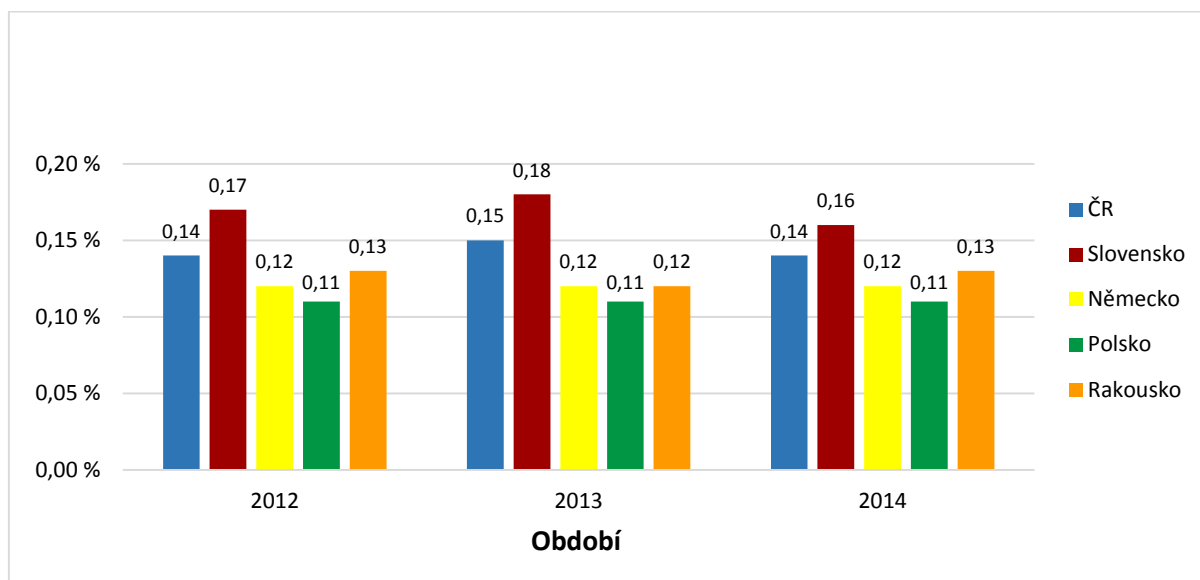

Zdroj: příloha č. 3 tohoto kontrolního závěru.

¹¹ Např. Brusel, Madrid a Řím jsou v oddílu A, stejně jako Helsinky, Kodaň a Stockholm; Bern, Štrasburk a Ženeva jsou v oddílu B, stejně jako Paříž či Berlín a Mnichov. Vídeň je v oddílu B. Londýn byl od školního roku 2013/2014 převeden do oddílu B, stejně tak Bratislava od školního roku 2015/2016.

Výše výdajů ministerstev zahraničních věcí ČR a sousedních států v období let 2012 až 2014 vůči hrubému domácímu produktu (dále také „HDP“) má téměř neměnný charakter. Výdaje MZV se v letech 2012 až 2014 pohybovaly okolo 0,14 % HDP, na Slovensku okolo 0,17 % HDP, v Rakousku okolo 0,13 % HDP, v Německu činily 0,12 % HDP a v Polsku 0,11 % HDP, viz graf č. 3.

Graf č. 3 – Podíl výdajů kapitoly ministerstva zahraničí na HDP ve vybraných zemích (v %)

Zdroj: příloha č. 3 tohoto kontrolního závěru.

Výdaje na školné na 1 dítě v období let 2012–2015 u kontrolního vzorku 21 ZÚ

ZÚ/GK/SM	Výdaje na školné				Počet dětí, za které je školné placeno				Ø roční výše výdajů na školné na 1 dítě (v Kč)			
	2012	2013	2014	2015	2012	2013	2014	2015	2012	2013	2014	2015
ZÚ v Berlíně	238 293	274 962	307 624	300 231	1	1	1	1	238 293	274 962	307 624	300 231
ZÚ v Bratislavě	1 136 337	827 166	523 714	238 704	3	3	2	1	378 779	275 722	261 857	238 704
ZÚ v Budapešti	0	0	337 365	452 459	0	0	1	2	0	0	337 365	226 230
ZÚ ve Varšavě	1 063 005	1 761 990	1 878 373	2 253 579	4	5	5	5	265 751	352 398	375 675	450 716
ZÚ ve Vídni	39 065	62 138	83 037	447 376	2	2	2	3	19 532	31 069	41 519	149 125
SM ve Vídni	380 853	0	445 355	0	3	0	1	0	126 951	0	445 355	0
ZÚ v Sydney	366 791	332 090	356 111	16 908	3	3	2	3	122 264	110 697	178 055	5 636
ZÚ v Astaně	102 247	390 623	639 028	1 580 947	1	1	2	3	102 247	390 623	319 514	526 982
ZÚ v Moskvě	5 695 192	7 960 498	10 148 365	7 143 479	12	16	13	11	474 599	497 531	780 643	649 407
ZÚ v Londýně	5 726 958	6 671 260	4 869 919	2 987 251	10	7	7	5	572 696	953 037	695 703	597 450
ZÚ v Jerevanu	0	0	1 540 299	1 737 822	0	0	3	3	0	0	513 433	579 274
ZÚ v Harare	950 383	497 087	1 854 156	1 492 385	2	4	3	3	475 191	124 272	618 052	497 462
GK v Hongkongu	256 246	180 180	398 658	503 680	1	1	2	2	256 246	180 180	199 329	251 840
GK v New Yorku	2 375 054	3 449 644	885 088	1 227 199	5	4	2	2	475 011	862 411	442 544	613 599
GK v Torontu	0	0	633 866	235 424	0	0	2	1	0	0	316 933	235 424
SM v New Yorku	1 153 297	2 486 643	3 503 115	2 165 594	2	4	6	5	576 649	621 661	583 852	433 119
SM v Paříži	0	214 107	1 306 532	1 259 090	0	2	3	3	0	107 053	435 511	419 697
ZÚ v Paříži	1 415 177	837 108	149 882	156 442	3	2	1	1	471 726	418 554	149 882	156 442
ZÚ v Kišiněvě	0	1 258 428	1 293 981	1 562 589	0	3	3	3	0	419 476	431 327	520 863
GK v Šanghaji	1 200 784	1 815 610	2 614 388	5 469 634	2	3	4	6	600 392	605 203	653 597	911 606
ZÚ v Santiagu de Chile	748 100	632 498	667 522	0	2	2	2	0	374 050	316 249	333 761	0

Zdroj: ekonomický informační systém JASU MZV.

Pozn.: Ø – průměrná,

ZÚ – zastupitelský úřad, SM – stálá mise, GK – generální konzulát.

Výdaje na školné na 1 dítě v období let 2012–2015 (porovnání nejnižších a nejvyšších výdajů) u kontrolního vzorku 21 ZÚ

Rok	Pořadí	ZÚ	Nejnižší \bar{x} roční výdaje na školné na 1 dítě (v Kč)	Pořadí	ZÚ	Nejvyšší \bar{x} roční výdaje na školné na 1 dítě (v Kč)	Rozdíl
2012	1	ZÚ ve Vídni	19 532	1	GK v Šanghaji	600 392	580 860
	2	ZÚ v Astaně	102 247	2	SM v New Yorku	576 649	474 402
	3	ZÚ v Sydney	122 264	3	ZÚ v Londýně	572 696	450 432
	4	SM ve Vídni	126 951	4	ZÚ v Harare	475 191	348 240
	5	ZÚ v Berlíně	238 293	5	GK v New Yorku	475 011	236 718
	6	GK v Hongkongu	256 246	6	ZÚ v Moskvě	474 599	218 353
	7	ZÚ ve Varšavě	265 751	7	ZÚ v Paříži	471 726	205 975
	8	ZÚ v Santiagu de Chile	374 050	8	ZÚ v Bratislavě	378 779	4 729
2013	1	ZÚ ve Vídni	31 069	1	ZÚ v Londýně	953 037	921 968
	2	SM v Paříži	107 053	2	GK v New Yorku	862 411	755 358
	3	ZÚ v Sydney	110 697	3	SM v New Yorku	621 661	510 964
	4	ZÚ v Harare	124 272	4	GK v Šanghaji	605 203	480 931
	5	GK v Hongkongu	180 180	5	ZÚ v Moskvě	497 531	317 351
	6	ZÚ v Berlíně	274 962	6	ZÚ v Kišiněvě	419 476	144 514
	7	ZÚ v Bratislavě	275 722	7	ZÚ v Paříži	418 554	142 832
	8	ZÚ v Santiagu de Chile	316 249	8	ZÚ v Astaně	390 623	74 374
	9	ZÚ ve Varšavě	352 398	9			
2014	1	ZÚ ve Vídni	41 519	1	ZÚ v Moskvě	780 643	739 124
	2	ZÚ v Paříži	149 882	2	ZÚ v Londýně	695 703	545 821
	3	ZÚ v Sydney	178 055	3	GK v Šanghaji	653 597	475 542
	4	GK v Hongkongu	199 329	4	ZÚ v Harare	618 052	418 723
	5	ZÚ v Bratislavě	261 857	5	SM v New Yorku	583 852	321 995
	6	ZÚ v Berlíně	307 624	6	ZÚ v Jerevanu	513 433	205 809
	7	GK v Torontu	316 933	7	SM ve Vídni	445 355	128 422
	8	ZÚ v Astaně	319 514	8	GK v New Yorku	442 544	123 030
	9	ZÚ v Santiagu de Chile	333 761	9	SM v Paříži	435 511	101 750
	10	ZÚ v Budapešti	337 365	10	ZÚ v Kišiněvě	431 327	93 962
	11	ZÚ ve Varšavě	375 675	11			
2015	1	ZÚ v Sydney	5 636	1	GK v Šanghaji	911 606	905 970
	2	ZÚ ve Vídni	149 125	2	ZÚ v Moskvě	649 407	500 282
	3	ZÚ v Paříži	156 442	3	GK v New Yorku	613 599	457 157
	4	ZÚ v Budapešti	226 230	4	ZÚ v Londýně	597 450	371 220
	5	GK v Torontu	235 424	5	ZÚ v Jerevanu	579 274	343 850
	6	ZÚ v Bratislavě	238 704	6	ZÚ v Astaně	526 982	288 278
	7	GK v Hongkongu	251 840	7	ZÚ v Kišiněvě	520 863	269 023
	8	ZÚ v Berlíně	300 231	8	ZÚ v Harare	497 462	197 231
	9	SM v Paříži	419 697	9	ZÚ ve Varšavě	450 716	31 019
	10	SM v New Yorku	433 119	10			

Zdroj: ekonomický informační systém JASU MZV.

Pozn.: \bar{x} – průměrné, ZÚ – zastupitelský úřad, SM – stálá mise, GK – generální konzulát.

Údaje k porovnání výdajů v letech 2012–2014

	2012	2013	2014
HDP ¹ ČR (v mil. Kč)	4 040 646	4 076 167	4 260 421
HDP Slovenska (v mil. Kč)	1 820 856	1 917 793	2 080 407
HDP Německa (v mil. Kč)	69 265 445	73 267 979	80 276 591
HDP Polska (v mil. Kč)	9 787 499	10 249 387	11 311 784
HDP Rakouska (v mil. Kč)	7 971 734	8 386 441	9 066 496
Celkové výdaje státního rozpočtu ČR (v mil. Kč) ²	1 152 387	1 173 128	1 211 608
Výdaje státního rozpočtu Slovenska (v mil. Kč) ³	337 093	326 046	363 226
Výdaje státního rozpočtu Německa (v mil. Kč) ⁴	7 834 559	8 051 940	8 163 535
Výdaje státního rozpočtu Polska (v mil. Kč) ⁵	1 911 191	1 988 806	2 057 004
Výdaje kapitoly 306 – MZV ČR (v mil. Kč) ²	5 757	6 156	6 030
Výdaje Ministerstva zahraničních věcí a evropských záležitostí Slovenska (v mil. Kč) ⁶	3 140	3 454	3 235
Výdaje Auswärtiges Amt Německa (v mil. Kč) ⁷	83 568	90 540	100 172
Výdaje Ministerstwa Spraw Zagranicznych Polska (v mil. Kč) ⁸	10 602	10 983	11 978
Výdaje Bundesministerium für Europa, Integration und Äußeres Rakouska (v mil. Kč) ⁹	10 293	10 459	11 530
Podíl výdajů kapitoly 306 – MZV na celkových výdajích SR ČR (v %)	0,50	0,52	0,50
Podíl výdajů Ministerstva zahraničních věcí a evropských záležitostí na celkových výdajích SR Slovenska (v %)	0,93	1,06	0,89
Podíl výdajů Auswärtiges Amt na celkových výdajích SR Německa (v %)	1,07	1,12	1,23
Podíl výdajů Ministerstwa Spraw Zagranicznych na celkových výdajích SR Polska (v %)	0,55	0,55	0,58
Podíl výdajů Bundesministerium für Europa, Integration und Äußeres na celkových výdajích SR Rakouska (v %)	0,56	0,54	0,55
Podíl výdajů kapitoly 306 – MZV na HDP ČR (v %)	0,14	0,15	0,14
Podíl výdajů Ministerstva zahraničních věcí a evropských záležitostí na HDP Slovenska (v %)	0,17	0,18	0,16
Podíl výdajů Auswärtiges Amt na HDP Německa (v %)	0,12	0,12	0,12
Podíl výdajů Ministerstwa Spraw Zagranicznych na HDP Polska (v %)	0,11	0,11	0,11
Podíl výdajů Bundesministerium für Europa, Integration und Äußeres na HDP Rakouska (v %)	0,13	0,12	0,13

Zdroje: ¹ <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>.

² www.monitor.statnipokladna.cz.

³ www.rozpocet.sk, celkové výdaje SR upravené, bez zdrojů z EU, skutečnost.

⁴ www.bundeshaushalt-info.de, www.auswaertiges-amt.de.

⁵ www.mf.gov.pl/ministerstwo-finansow/dzialalnosc/finanse-publiczne/budzet-panstwa/wykonanie-budzetu-panstwa/sprawozdanie-z-wykonania-budzetu-panstwa-roczne.

⁶ Celkový přehled příjmů a výdávků kapitoly 10 ŠR Ministerstvo zahraničních věcí a evropských záležitostí SR za rok 2012, 2013 a 2014 (skutečnost).

⁷ www.bundesrechnungshof.de/en/veroeffentlichungen/bemerkungen-jahresberichte-en/, www.bundeshaushalt-info.de.

⁸ www.mf.gov.pl/ministerstwo-finansow/dzialalnosc/finanse-publiczne/budzet-panstwa/wykonanie-budzetu-panstwa/sprawozdanie-z-wykonania-budzetu-panstwa-roczne, výdaje divize 750, skutečnost.

⁹ www.bmeia.gv.at, www.bundesrechnungshof.de/en/veroeffentlichungen/bemerkungen-jahresberichte-en/, www.bundeshaushalt-info.de.

Pozn.: Názvy zemí jsou uváděny ve zkrácené a jednoslovné verzi: ČR, Slovensko, Německo, Polsko, Rakousko. Údaje uváděné v EUR a PLN jsou přepočteny průměrným ročním kurzem zveřejněným na www.cnb.cz (EUR: 2012 – 25,143; 2013 – 25,974; 2014 – 27,533; PLN: 2012 – 6,01; 2013 – 6,189; 2014 – 6,582).

Seznam zkratk

ČR	– Česká republika
DHM	– dlouhodobý hmotný majetek
EUR	– mezinárodní značka pro evropskou měnu euro
GK	– generální konzulát
HDP	– hrubý domácí produkt
kapitola 306 – MZV	– kapitola státního rozpočtu 306 – <i>Ministerstvo zahraničních věcí</i>
MZV	– Ministerstvo zahraničních věcí
NKÚ	– Nejvyšší kontrolní úřad
OSS	– organizační složka státu
PLN	– mezinárodní značka pro polský zlotý
SM	– stálá mise
SR	– státní rozpočet
ŠR	– štátny rozpočet
ZÚ	– zastupitelský úřad